

БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ

*МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
ДЕРЖАВНОГО ПОДАТКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ*

**COMBAT HORTING AND ACTIVITIES
OF UKRAINIAN LAW ENFORCEMENT
AUTHORITIES**

ІРПІНЬ – 2022

**МІНІСТЕРСТВО ФІНАНСІВ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ПОДАТКОВИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ
ТА МИТНОЇ СПРАВИ
КАФЕДРА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ**

***МАТЕРІАЛИ МІЖНАРОДНОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ***
**БОЙОВИЙ ХОРТИНГ ТА ДІЯЛЬНІСТЬ
ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ УКРАЇНИ**

**03–04 січня 2022 року
м. Ірпінь**

*Рекомендовано до друку Науково-методичною колегією
Національної федерації бойового хортингу України
(протокол від 08.01.2022 № 11).*

Організаційний комітет конференції

Голова оргкомітету:

Чмелюк В. В. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, полковник податкової міліції, учасник бойових дій.

Голова науково-методичної ради оргкомітету конференції:

Єрмоєнко Е. А. – професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, кандидат педагогічних наук, президент Національної федерації бойового хортингу України, Заслужений працівник фізичної культури і спорту України, Заслужений тренер України, майстер спорту України міжнародного класу, майор десантно-штурмових військ ЗС України, учасник бойових дій.

Заступники голови оргкомітету:

Гришук В. Л. – кандидат юридичних наук, начальник кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, підполковник податкової міліції, учасник бойових дій;

Бухтіяров О. А. – кандидат юридичних наук, заступник начальника кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій.

Члени оргкомітету:

Параниця С. П. – кандидат юридичних наук, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету, учасник бойових дій;

Антоненко С. А. – кандидат наук з фізичного виховання та спорту, професор кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Бадьора С. М. – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету;

Гарбовський Л. А. – кандидат юридичних наук, доцент кафедри правоохоронної діяльності Державного податкового університету.

Є80 Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., 03–04 січня 2022 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Державний податковий університет [та ін.]. – Ірпінь, 2022. – 1738 с.

Збірник містить наукові роботи учасників конференції, дослідження з педагогіки, психології, філософії, історії, теорії і методики викладання бойового хортингу, проведені відповідно до угоди про співпрацю між Національною федерацією бойового хортингу України та Державним податковим університетом. Матеріали представляють узагальнені результати досліджень у напрямі теоретичних та практичних аспектів удосконалення професійних компетентностей фахівців бойового хортингу у системі правоохоронних органів України.

Матеріали подаються мовою оригіналу. За достовірність фактів, статистичних та інших даних, точність формулювань і висновки несуть відповідальність автори матеріалів.

ЗАВДАННЯ ТА ОСОБЛИВОСТІ ПЛАНУВАННЯ ВІЙСЬКОВО-ПАТРІОТИЧНОЇ РОБОТИ ЗІ СПОРТСМЕНАМИ БОЙОВОГО ХОРТИНГУ

ЄРЬОМЕНКО Едуард Анатолійович
Державний податковий університет

***Анотація.** У даній науковій статті охарактеризовано роль і місце військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу в сучасних умовах, національно-патріотичне виховання та спортивно-прикладна підготовка учнів засобами бойового хортингу, визначено особливості виховного та оздоровчого призначення навчально-тренувальної програми бойового хортингу для учнів школи і студентів закладів вищої освіти, з якими проводяться заходи військово-патріотичного спрямування, проаналізовано методи та форми фізичного виховання дітей та молоді із застосуванням військово-патріотичних засобів сучасного національного виду спорту бойового хортингу та підходи до визначення сутності, змісту і завдань військово-патріотичне виховання української молоді, оздоровленні та формування готовності до захисту України. Зазначено, що завдання військово-патріотичного виховання засобами бойового хортингу: оволодіння основними навичками збереження особистої та колективної безпеки, надання само- і взаємодопомоги в екстремальних ситуаціях, зміцнення морально-вольового стану та фізичного розвитку учнів, ознайомлення з основами рятувальної справи, надання загальної та спеціальної фізичної підготовки для служби в підрозділах силових структур держави – у Збройних Силах України, підрозділах Міністерства надзвичайних ситуацій України та Міністерства внутрішніх справ України, виховання екологічної культури учнів, активна участь у діяльності організації бойового хортингу як в Україні, так і за її межами. Відповідно до програми військово-патріотичного виховання засобами бойового хортингу проводиться робота з накопичення навчально-методичної бази, а також існують різні форми проведення занять: теоретичні заняття різноманітного виховного напрямку; практичні навчально-тренувальні заняття з виду спорту; тренування з прикладного розділу бойового хортингу; туристські подорожі, відвідування історичних місць, а також місць козацької слави; участь у календарних спортивних змаганнях та інших заходах військово-патріотичного спрямування.*

***Ключові слова:** роль і місце військово-патріотичного виховання, спортивно-прикладна підготовка, бойовий хортинг, національний вид спорту, бойова підготовки, захист Батьківщини.*

Актуальність наукового дослідження. В останні роки військово-патріотичне виховання і допризовна підготовка громадян, система комплектування особового складу, умови і порядок проходження військової служби займають особливе місце серед напрямів реформування Збройних Сил України у тому числі з питань військової кадрової політики у Збройних Силах України, яка базується на положеннях державної кадрової політики [1–11; 19–32]. Саме цим питанням приділяється головна увага і з боку інститутів громадянського суспільства в контексті вирішення основних проблем їх взаємин з військовими організаціями в особі військових частин Збройних Сил України.

Систематизований стислий виклад стратегічного бачення розвитку основних напрямів військової кадрової політики у Збройних Силах України викладно в Концепції військової кадрової політики у Збройних Силах України на період до 2020 року, затвердженою наказом Міністерства оборони України № 342 від 26 червня 2017 року.

Правову основу Концепції складають Конституція України та закони України, Стратегія національної безпеки України, затверджена Указом Президента України від 26 травня 2015 року № 287/2015, Воєнна доктрина України, затверджена Указом Президента України від 24 вересня 2015 року № 555/2015, Концепція розвитку сектору безпеки і оборони України,

затверджена Указом Президента України від 14 березня 2016 року № 92/2016, Стратегічний оборонний бюлетень України, уведений в дію Указом Президента України від 6 червня 2016 року № 240/2016, Державна програма розвитку Збройних Сил України на період до 2020 року, уведена в дію Указом Президента України від 22 березня 2017 року № 73/2017, та інші нормативно-правові акти з питань національної безпеки і оборони [12].

Виклад основного матеріалу. Відповідно до зазначеної Концепції військова кадрова політика у Збройних Силах це сукупність принципів, напрямів, форм та методів діяльності органів військового управління, спрямованих на створення цілісної системи формування, підготовки, ефективного використання персоналу відповідно до потреб Збройних Сил, забезпечення потреб кожної особистості, розвитку в неї стійкої мотивації до військової служби та можливості реалізації свого потенціалу під час її проходження.

Головною метою військової кадрової політики є створення умов для гарантованого та якісного комплектування Збройних Сил персоналом, спроможним виконувати завдання за призначенням, і його ефективне використання.

На ефективність проведення та реалізації військової кадрової політики впливають такі фактори:

національні інтереси та політика держави у сфері національної безпеки і оборони;

державна кадрова політика;

економічні, внутрішньополітичні, соціальні, демографічні, національно-культурні реалії розвитку суспільства.

Потреба в удосконаленні військової кадрової політики зумовлена:

необхідністю проведення оборонної реформи в умовах складної воєнно-політичної, оперативної-стратегічної та економічної ситуації, яка склалася внаслідок збройної агресії проти України (тимчасова окупація Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, міста Севастополь та військова агресія Російської Федерації в окремих районах Донецької і Луганської областей);

необхідністю проведення оборонної реформи в умовах складної воєнно-політичної, оперативної-стратегічної та економічної ситуації, яка склалася внаслідок збройної агресії Російської Федерації проти України, (тимчасової окупації Російською Федерацією частини суверенної території України – Автономної Республіки Крим та міста Севастополь);

подальшим впровадженням демократичного громадянського контролю у Збройних Силах, підвищенням ролі громадянського сектору в управлінні Збройними Силами;

змінами пріоритетів державної політики у секторі національної безпеки і оборони, а також реформами, передбаченими Угодою про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, яка ратифікована Законом України від 16 вересня 2014 року № 1678-VII, Стратегією сталого розвитку “Україна – 2020” [13–18], схваленою Указом Президента України від 1 січня 2015 року № 5/2015, досягненням Цілей партнерства в рамках Процесу планування та оцінки сил відповідно до міжнародної програми НАТО “Партнерство заради миру”;

прийняттям політичного рішення щодо інтеграції України до Європейського Союзу та формування умов для вступу до НАТО;

необхідністю підвищення рівня оперативної сумісності Збройних Сил України з підрозділами збройних сил держав – членів НАТО до виконання спільних завдань в міжнародних операціях із підтримання миру і безпеки, а також інших міжнародних заходах, у тому числі і в навчаннях;

забезпеченням спроможностей особового складу Збройних Сил України виконувати нові завдання в умовах змін форм, методів і засобів ведення бойових дій та збройної боротьби, максимально ефективного використання персоналу, який має бойовий досвід;

подальшою професіоналізацією Збройних Сил України та створенням необхідного військового резерву.

Концепція визначає напрями формування та реалізації кадрової політики у Збройних Силах України, у першу чергу, стосовно військовослужбовців.

До основних завдань за напрямами розвитку військової кадрової політики відноситься, зокрема, питання залучення на військову службу. Реалізація заходів з удосконалення системи щодо залучення громадян України на військову службу за контрактом та службу у військовому резерві дозволить посилити мотивацію громадян до проходження військової служби за контрактом, підвищити престиж військової служби, забезпечити високу конкурентоспроможність професії військовослужбовця на ринку праці України, надасть можливість здійснювати відбір найбільш кваліфікованих фахівців для задоволення кадрових потреб Збройних Сил України в умовах їх поступового переходу на комплектування військовослужбовцями військової служби за контрактом, створити необхідний військовий резерв відповідно до стану безпекового середовища та потреб оборони держави.

З метою посилення мотивації громадян щодо проходження військової служби внесено зміни в законодавчі акти, керівні та методичні документи, якими врегульовано питання підвищення грошового забезпечення та соціального захисту військовослужбовців [33–48]. Визначено єдині підходи щодо порядку відбору кандидатів на військову службу за контрактом, прийняття та призначення на посади рядового, сержантського (старшинського) та офіцерського складу. Більш широко використовуються засоби масової інформації під час рекламування військової служби за контрактом та служби у військовому резерві.

Водночас результативність роботи щодо військово-професійної орієнтації громадян, реалізація заходів щодо військово-патріотичного виховання молоді залишаються на низькому рівні. Потребують вдосконалення нормативно-правова база та діяльність суспільних інститутів, що проводять виховну роботу з молоддю.

У зв'язку з цим, з метою цілеспрямованого залучення громадян на військову службу заплановано, зокрема, здійснення комплексу заходів, спрямованих на посилення мотивації стосовно проходження військової служби за контрактом, вдосконалення системи військово-патріотичного та фізичного виховання молоді шляхом широкого доведення через засоби масової інформації зусиль військово-політичного керівництва держави, Міністерства оборони України та Збройних Сил України щодо посилення соціальних гарантій військовослужбовців, підвищення рівня їх добробуту, місця та ролі в суспільному житті.

Водночас, з початком особливого періоду здійснено ряд заходів, спрямованих на поліпшення соціального та гуманітарного забезпечення особового складу у Збройних Силах України, підвищення мотивації громадян для проходження військової служби, зокрема, посилено ідеологічну складову в загальній системі виховання особового складу Збройних Сил України шляхом надання виховному процесу ідейної основи, цільової спрямованості та методологічних орієнтирів [49–62]. У системі бойової підготовки військ запроваджено навчальний предмет “Національно-патріотична підготовка”, удосконалено систему діяльності щодо розвитку культури та духовності, військово-патріотичного виховання військовослужбовців та молоді, роботи з організації дозвілля особового складу.

З метою ефективної реалізації положень Концепції:

створено групу, до складу якої залучено керівників структурних підрозділів Міністерства оборони України та Генерального штабу. На зазначену групу покладено завдання щодо координації дій органів військового управління з виконання заходів із впровадження Концепції. До виконання завдань за напрямами реалізації цієї Концепції залучаються відповідні наукові установи та військові заклади вищої і загальної середньої освіти Міністерства оборони України та Збройних Сил Міністерства оборони України;

розроблено План управління ризиками в ході виконання Плану дій щодо впровадження оборонної реформи у 2016–2020 роках (Дорожня карта оборонної реформи), затвердженого Міністром оборони України 15 серпня 2016 року.

Заходи, передбачені Планом дій, здійснюються узгоджено та централізовано Міністерством оборони України, Генеральним штабом та іншими органами військового управління Збройних Сил у визначені терміни.

Оцінка результатів впровадження Концепції здійснюється щорічно на підставі аналізу виконання заходів відповідно до Плану дій.

В цілому можна констатувати, що ставлення відповідних органів, організацій, міністерств, інших центральних та місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування до військово-патріотичного виховання та їх реальний внесок у виконання завдань в цій сфері діяльності за останній час дещо покращується, але не достатньою.

Причиною цього можуть бути по-перше, те, що в умовах ринкових відносин навіть державні організації прагнуть всіма силами не займатися будь-якою діяльністю, яка є витратною і не дає прибутку; по-друге, відсутній належний контроль і особливо попит за конкретні результати діяльності з військово-патріотичного виховання, за її ефективність тощо.

У цих умовах безумовно зростають роль і значення громадських організацій та об'єднань, які беруть участь в патріотичному і військово-патріотичному вихованні. За останній час саме громадські об'єднання та організації вносять вагомий вклад у формування у молоді готовності до захисту України і проходження військової служби, причому працюючи з найважчими, найменш захищеними категоріями дітей і молоді [63–78]. Цей внесок багатьох і багатьох тисяч об'єднань (клубів) патріотичної та військово-патріотичної спрямованості є дійсно реальним. Він не афішується, не політизується, а спрямований на порятунок нашого підростаючого покоління, без якого у України не може мати майбутнього.

Саме цими питаннями щодо військово-патріотичного виховання української молоді засобами бойового хортингу займається Національна федерація бойового хортингу України.

Роль і місце військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу в сучасних умовах. Історично склалося, що в післявоєнні роки саме ветерани, починали активно і цілеспрямовано передавати свій безцінний досвід служіння Батьківщині спадкоємцям. Для цього використовувалися найрізноманітніші можливості, різні форми і засоби діяльності на всіх рівнях. Саме завдяки військово-патріотичному вихованню, яке є основним змістом військово-патріотичного виховання, забезпечувались самовіддане служіння Батьківщині та відповідальність за виконання конституційного обов'язку щодо захисту України і готовність виступити зі зброєю в руках проти будь-якого агресора.

Так званий “сучасний” патріотизм, що позиціонується в демократично-модернізованому варіанті з самих різних новацій і різновидів, таких наприклад, як “освічений”, “гуманний”, “соціальний”, “цивільний”, “ліберальний”, “новий” максимально витісняє або зовсім виключає необхідність захисту України і військової служби перед реаліями військових та інших загроз, які спрямовані проти національних інтересів і безпеки України.

На жаль, навіть такий високий за своїм змістом напрям військово-патріотичного виховання як духовно-патріотичне, що виступає в теперішній час в якості пріоритетного, також по суті позбавлений військового компонента.

Цим самим переривається найбільша традиція всієї нашої драматичної і героїчної історії, в якій вищим проявом духовності завжди було виконання військового обов'язку, служіння своїй Батьківщині зі зброєю в руках. Вищий прояв патріотизму – це саме самовіддана боротьба зі зброєю в руках з ворогами України.

Внаслідок цього і з урахуванням того, що ця боротьба, як показують події останнього часу, аж ніяк не закінчилася, військово-патріотичне виховання занадто рано списувати з рахунків. Ніякий інший напрям військово-патріотичного виховання, незалежно від того, яким би іноваційно-модернізаційним він не представлявся, не може виступати в якості альтернативи військово-патріотичному вихованню [79–88]. Цілком очевидно, що саме військово-патріотичне виховання є одним з важливих чинників забезпечення військової безпеки,

особливо в умовах тих змін, які відбуваються у свідомості і громадській думці не тільки особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань, а й українського суспільства в цілому.

Таким чином, в цей складний період історичного розвитку України і її військової організації військово-патріотичне виховання має зайняти гідне місце серед інших напрямів військово-патріотичного виховання та виховання української молоді в цілому.

Військово-патріотичного виховання є одним з найбільш перспективних напрямів роботи з молоддю, на відміну від багатьох інших, які здавалися привабливими, розважальними, новомодними, але не надають дієвого впливу на молодих людей, на поліпшення їх найважливіших характеристик як особливої соціально-демографічної групи суспільства. Особливо великі переваги військово-патріотичного виховання, в порівнянні з іншими напрямами, робота з так званою “важкою” молоддю, до якої, на жаль, відносяться діти з соціально незабезпечених сімей, пов’язані з кримінальним світом, алкоголіки, наркомани тощо.

Крім мільйонів дітей і молоді, що складають цю категорію за визначенням (безвихідь становища в силу ненормальних антисоціальних умов життя, вірніше існування), дуже значна частина молоді, в тому числі з числа цілком благополучної, навіть перебуваючи у стані стабільності, не може знайти себе в суспільстві в плані гідної самореалізації [89–94]. Причиною цього є відсутність соціально значущих і духовних цінностей, орієнтирів, нерозуміння високого сенсу життя, неможливість стикнутися в умовах існуючої реальності з прикладами, зразками звершення “справжніх” справ, життя в здоровому і дружньому колективі, проявами моральності, подолання труднощів, випробувань, служіння людям, Батьківщині. А саме це і є основою змісту діяльності військово-патріотичного виховання молоді.

Розвиток системи військово-патріотичного виховання, залучення до нього сотень тисяч “важких” і проблемних дітей і молоді з найрізноманітніших категорій молоді, дозволить зробити реально відчутний зсув у вирішенні найважливішої проблеми сучасного підростаючого покоління – не лише його виховання, повноцінного розвитку, а й гідної соціалізації і самореалізації як громадян і патріотів своєї Батьківщини – України, від яких залежить її майбутнє.

Актуальність військово-патріотичного виховання. На сучасному етапі розвитку України актуальність і потреба саме у військово-патріотичному вихованні як специфічного напрямку військово-патріотичного виховання значно зросли, принаймні з таких підстав:

по-перше, внаслідок складної військово-політичної обстановки в світі та навколо України, появи нових загроз її національній та військовій безпеці, збройної агресії проти України (тимчасової окупації Російською Федерацією Автономної Республіки Крим, міста Севастополь та військової агресії Російської Федерації в окремих районах Донецької і Луганської областей), можливості виникнення збройних конфліктів з її участю;

по-друге, ослаблення рівня воєнної безпеки, дієздатності Збройних Сил України, їх статусу і престижу в українському суспільстві, морально-психологічного стану військовослужбовців, їх готовності до захисту України;

по-третє, значне зростання ролі і значення завчасної підготовки до військової служби молоді допризовного віку, викликане різким скороченням її тривалості;

по-четверте, безуспішність і безперспективність спроб знайти протягом тривалого часу альтернативний військово-патріотичному вихованню напрям у військово-патріотичному вихованні в якості головного компонента новостворюваної системи цієї діяльності в умовах так званої “модернізації” виховання, освіти та інших інститутів, які формують сучасну молодь.

Визначення військово-патріотичного виховання, його зміст і структура. Військово-патріотичне виховання – це багатопланова систематична цілеспрямована і скоординована

діяльність державних органів, громадських об'єднань і організацій з формування у молоді високої патріотичної свідомості, піднесеного почуття вірності своїй Батьківщині, готовності до її захисту як найважливішого конституційного обов'язку у відстоюванні національних інтересів України і забезпеченні її військової безпеки перед зовнішніми і внутрішніми загрозами. Основним об'єктом військово-патріотичного виховання є підростаюче покоління старшого шкільного віку (16–17 років), в якому найбільш активна робота з майбутніми захисниками України проводиться в спортивно-оздоровчих та військово-спортивних клубах бойового хортингу, досягаючи протягом двох років максимальної інтенсивності та готовності до призову на військову службу.

Зміст військово-патріотичного виховання молоді визначається його метою, досягнення якої пов'язане з виконанням двох основних взаємопов'язаних завдань. Перше з них спрямоване на розвиток в українській допризовної молоді громадянськості і патріотизму, здатності брати активну участь в творчому процесі зміцнення нашого суспільства і держави. Друге завдання пов'язане з цілеспрямованим вихованням у молоді допризовного віку готовності до успішного виконання специфічних функцій із забезпечення національної та воєнної безпеки України в різних сферах діяльності, особливо військовій, правоохоронній тощо.

Зміст діяльності, пов'язаної з реалізацією першого завдання, обумовлюється станом міжнародної, перш за все військово-політичної, обстановки в світі, характером глобальних суперечностей, особливостями, динамікою і рівнем розвитку нашого суспільства, станом його економічної, духовної, соціально-політичної, інформаційної та інших сфер життя, завданнями виховання підростаючого покоління, головними тенденціями розвитку цього процесу.

З урахуванням цих чинників зміст виховання, яке визначається в рамках реалізації першого завдання, виступає в більш широкому соціально-педагогічному плані. Ця реалізація, пов'язана з формуванням особистості громадянина-патріота, ґрунтується на таких елементах, як високий інтелект, здатність до засвоєння найважливіших цінностей, позитивні світоглядні погляди і позиції з основних соціальних, історичних, культурних, моральних, політичних, військових та інших проблем, найважливіші духовно-моральні, ділові та інші якості і вміння реалізовувати їх в найважливіших видах діяльності, особливо патріотичної спрямованості, здатність до прояву таких високих почуттів, як любов до Батьківщини, повага до законності, працьовитість, відповідальність за особисту участь у вирішенні проблем суспільного життя, досвід здійснення соціально значущої діяльності і необхідних для гідного виконання основних обов'язків громадянина України, в тому числі щодо захисту України.

Вирішення другого завдання обумовлюється цілою низкою чинників, пов'язаних із забезпеченням захисту України, її військовою організацією, найважливішими тенденціями її розвитку, характером військового будівництва, особливо в області комплектування Збройних сил, інших військових формувань, призовним контингентом, ступенем його готовності до виконання завдань в умовах військової та державної служби; об'єктивними вимогами, що ставляться до рівня дієвості та ефективності виховання, метою якого є формування та розвиток у кожній молодій людині якостей і властивостей, що дозволяють йому успішно виконати функцію із захисту України.

Виховання, одним із завдань якого є підготовка молоді до виконання функції із захисту України, головним чином в умовах військової діяльності, характеризується значно більшою специфікою, конкретнішою спрямованістю і забезпечує глибоке розуміння кожним юнаком своєї ролі і місця в служінні Батьківщині, заснованому на високій особистій відповідальності за виконання вимог військової та державної служби; переконаності в необхідності виконання функції із захисту України в сучасних умовах; формуванні основних якостей, властивостей, навичок, звичок, необхідних для успішного виконання обов'язків в рядах Збройних Сил України, інших військових формувань.

Незважаючи на взаємозв'язок, специфіка кожного з цих двох завдань виховання передбачає істотну диференціацію його змісту. Це виявляється, по-перше, в тому, що світоглядний, соціально-педагогічний компонент змісту виховання є домінуючим і становить його ядро.

Тільки сформувавши особу громадянина і патріота України з притаманними йому цінностями, поглядами, орієнтаціями, інтересами, установками, мотивами діяльності та поведінки, можна розраховувати на успішне вирішення більш конкретних завдань з підготовки до реалізації функції із захисту України, до військової і інших, пов'язаних з нею, видів державної служби.

По-друге, у зв'язку з необхідністю істотного підвищення рівня завчасної підготовки до військової служби, значно зростає роль і значення специфічного компонента змісту виховання. Це передбачає його більш глибоку і послідовну диференціацію, більш ґрунтовну і всебічну розробку відповідно до тих конкретних завдань (і перш за все практичного характеру), які покладаються на захисників України в процесі проходження військової та інших, пов'язаних з нею, видів державної служби.

Зміст виховання, яке визначається його метою і завданнями, та актуалізує діяльність виховних структур, їх спрямованість на вирішення найбільш важливих і нагальних проблем, ґрунтується на системі цінностей, що сформувалися протягом багатьох століть. Ці цінності, такі як відданість Батьківщині, вірність громадянському та військовому обов'язку, військова честь, хоробрість, стійкість, взаємовиручка тощо, були найважливішим мотивом дій українських військ, що відрізнялися на полях битв самовідданістю, доблестю і мужністю.

В сучасних умовах українське суспільство не має загально визнаного ідеалу, а його духовно-моральні орієнтири відтіснені на другий план пріоритетами ринкової економіки. У цій ситуації суспільство і його військова організація повинні знову вступити на шлях розвитку, заснований на використанні безцінних багатств і ресурсів, яких у нас більше, ніж у багатьох інших народів, але які використовуються вкрай неефективно.

Тільки ґрунтуючись на величезному духовно-моральному потенціалі народів України, можна вирішити найважливіші завдання в різних сферах суспільного життя [95–99]. Державна стратегія Української держави повинна постійно спиратися на історичну та духовну спадщину свого народу. Вся героїчна і драматична історія Русі, України, її культура, традиції, кращі моральні сили нашого народу є багатовіковим корінням духовних цінностей, які є стрижнем суспільного буття, військової діяльності і бойового духу армії і флоту.

З урахуванням розвитку сучасних тенденцій у суспільному та державному житті, особливо якщо мати на увазі її духовно-моральний компонент, важливо правильно визначити перш за все ціннісні основи військово-патріотичного виховання, що зумовлюють його зміст та принципи.

Система цінностей військово-патріотичного виховання постійно еволюціонує, зазнає значних змін, які здійснюються в контексті розвитку українського суспільства і держави, її Збройних сил, інших військових формувань. Серед найбільш значущих духовно-моральних цінностей військовослужбовці різних категорій відзначають військову честь і гідність, військові традиції і ритуали, патріотизм, вірність Батьківщині, самовідданість і здатність до подолання труднощів і поневірянь, мужність, відвагу, до готовності гідного служіння Батьківщині тощо.

Реалізація цих та інших цінностей в процесі військово-патріотичного виховання майбутніх захисників України повинна сприяти:

розвитку у молоді прагнення бути гідними громадянами України і відповідати її статусу під час виконання конституційних обов'язків із захисту Батьківщини;

формуванню поважного ставлення до кращих традицій “воїнства українського” від Святослава і до наших днів, готовності дотримуватися їх під час виконання військового обов'язку;

консолідації, об'єднанню на основі забезпечення захисту України, його надійної безпеки всіх категорій молоді незалежно від їх особливостей, відмінностей, місця проживання, умов життєдіяльності тощо;

акумулюванню і можливо більш активному прояву усіма категоріями молоді кращих цінностей, здібностей, якостей, особистого досвіду, здобутих в умовах військово-патріотичної діяльності.

Оновлену систему цінностей військово-патріотичного виховання умовно можна розділити на головні сфери:

духовно-патріотичну (визнання і збереження великої духовної спадщини України, української мови і культури як вищих святинь народу, національна самосвідомість, гордість і гідність, духовна зрілість);

морально-патріотичну (любов до Батьківщини, свого народу, дотримання власної совісті і моральних принципів, сумлінність, чесність, колективізм, повага до старших, любов до сім'ї і близьким, етикет);

історико-патріотичну (вірність героїчному минулому та кращим традиціям історії України, дотримання історичної правди і нетерпимість до фальсифікації історії, збереження історичної пам'яті та спадкоємності поколінь);

державно-патріотичну (пріоритет національних цінностей і інтересів України, її суверенітет, незалежність і цілісність, громадянська зрілість, вірність громадянському та військовому обов'язку, готовність до захисту України, активну участь у вирішенні проблем і подоланні труднощів в суспільстві і державі).

Серед цінностей, що становлять основу змісту військово-патріотичного виховання молоді, виділяються духовність, громадянськість, патріотизм і готовність до гідного служінню Батьківщині.

Духовність – це інтегративна якість, що відноситься до сфери смисложиттєвих цінностей, що визначають зміст, якість і спрямованість людського буття та “образ людський” в кожній особистості.

Проблема духовності – це не тільки визначення вищого рівня освоєння особистістю свого світу і ставлення до нього. Це проблема виходу особистості за рамки обмежених життєво необхідних потреб буття, подолання себе в процесі оновлення і сходження до своїх ідеалів, цінностей і реалізації їх на своєму життєвому шляху. Отже, це проблема “життєтворчості”.

Внутрішньою основою самовизначення особистості є совість – категорія моральності. Моральність ж є мірилом рівня духовного розвитку, досконалості особистості, що виявляється в процесі самореалізації.

Таким чином, духовність – вища сфера життя, діяльності та розвитку особистості і суспільства. Основою духовного життя суспільства є духовна діяльність, вищим проявом якої є захист України, готовність зі зброєю в руках відстоювати незалежність і суверенітет Батьківщини, здатність до самопожертви в боротьбі з силами агресії.

Громадянськість – це особистісний спосіб відображення і освоєння дійсності, детермінований співвідношенням потреб, орієнтацією пізнання і діяльності особистості на інтереси держави і суспільства. В основі відображення громадянськості лежить сформований ідеал державного ладу та громадянського суспільства.

Громадянськість – це спрямованість особистості на інтереси держави і суспільства, а також відповідна цій спрямованості система відносин, поведінки і діяльності особистості в умовах держави.

Таким чином, громадянськість визначається як комплекс орієнтованих на позитивний прояв найважливіших якостей і властивостей особистості в умовах соціально значимої діяльності, її спрямованості на вищі цінності і норми суспільства і держави, відповідальність за свій вибір, поведінку і самореалізацію в інтересах їх розвитку і зміцнення.

Патріотизм – це одна з базових складових національної самосвідомості народу, що виражається в почутті любові, гордості та відданості своїй Батьківщині, її історії, культури,

традицій, побуту, в усвідомленні свого морального обов'язку перед нею, в готовності до захисту її інтересів, а також у визнанні самотності і цінності інших людських спільнот.

Готовність до гідного служінню Батьківщині – це багатоконпонентне складова, що відповідає системі вимог, що ставляться суспільством і його військовою організацією до молоді, що є результатом його виховання і підготовки до виконання функцій із захисту суспільства і держави і виражається в реальній здатності до їх здійснення в специфічних умовах військової або іншої, пов'язаної з нею, державної служби. До числа цінностей, на яких ґрунтується військова та інші види державної служби в Збройних Силах України, інших військових формуваннях і органах, відносяться:

громадянський обов'язок – постійна внутрішня потреба особистості в добродієвому ставленні до військових та інших соціально значущих вимог своєї держави;

військовий обов'язок – система соціально значущих цінностей і морально-правових обов'язків військовослужбовців, що виражається у готовності відстоювати інтереси країни, що викладено в Конституції України, українських законах, військовій присязі, військових статутах, наказах командирів і начальників;

професіоналізм – високий ступінь оволодіння різними категоріями особового складу Збройних Сил України, інших військових формувань своїх службових обов'язків і вміння успішно виконувати поставлені завдання;

військова майстерність – рівень професійної підготовленості військовослужбовця (військової частини, підрозділу), що характеризується високим ступенем готовності до виконання завдань військової служби в мирний час, в період підготовки і ведення бойових дій.

Введення в зміст військово-патріотичного виховання цих та інших цінностей – відображення об'єктивних сторін суспільного менталітету та української державності. Без таких цінностей і відповідного науково-методичного забезпечення система військово-патріотичного виховання буде як і раніше залишатися нестійкою конструкцією, майже не пов'язаною зі Збройними Силами України, іншими військовими формуваннями та органами і проблемами забезпечення військової безпеки країни.

Таким чином, зміст військово-патріотичного виховання молоді може розглядатися як основа формування найважливіших духовних, моральних, соціальних та патріотичних цінностей, що офіційно отримали загальнонаціональний статус і підтримку громадян та суспільства. Під впливом системи ідей ці цінності переломлюються і видозмінюються в ході суспільного розвитку. Вони виступають як вихідний початок інтеграції і забезпечення цілісності України, української держави, як головні орієнтири формування громадянина-патріота-захисника України.

Висновки. Таким чином, у даному науковому дослідженні проаналізовано роль і місце військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу в сучасних умовах, національно-патріотичне виховання та спортивно-прикладна підготовка учнів засобами бойового хортингу, визначено особливості виховного та оздоровчого призначення навчально-тренувальної програми бойового хортингу для учнів школи і студентів закладів вищої освіти, з якими проводяться заходи військово-патріотичного спрямування, проаналізовано методи та форми фізичного виховання дітей та молоді із застосуванням військово-патріотичних засобів.

Завдання військово-патріотичного виховання засобами бойового хортингу: оволодіння основними навичками збереження особистої та колективної безпеки, надання само- і взаємодопомоги в екстремальних ситуаціях, зміцнення морально-вольового стану та фізичного розвитку учнів, ознайомлення з основами рятувальної справи, надання загальної та спеціальної фізичної підготовки для служби в підрозділах силових структур держави – у Збройних Силах України, підрозділах Міністерства надзвичайних ситуацій України та Міністерства внутрішніх справ України, виховання екологічної культури учнів, активна участь у діяльності організації бойового хортингу як в Україні, так і за її межами.

Відповідно до програми військово-патріотичного виховання засобами бойового хортингу проводиться робота з накопичення навчально-методичної бази, а також існують різні форми проведення занять: теоретичні заняття різноманітного виховного напрямку; практичні навчально-тренувальні заняття з виду спорту; тренування з прикладного розділу бойового хортингу; туристські подорожі, відвідування історичних місць, а також місць козацької слави; участь у календарних спортивних змаганнях та інших заходів військово-патріотичного спрямування..

Якщо говорити про бойовий хортинг як бойове мистецтво, його методики йдуть від надбання поколінь та традицій: чим більше подорожуєш з бойовим хортингом країнами світу, вивчаєш, споглядаєш, досліджуєш, відкриваєш прояви бойового мистецтва, тим чіткіше формуються власні внутрішні цінності, переконання, відточуються смаки, вдосконалюється техніка прийомів самооборони.

Бойовий хортинг вважається не тільки видом спорту зі своєю змагальною програмою, це є бойове мистецтво.

А само мистецтво є універсальною мовою світу і водночас мовою кожного народу, кожної людини. Спортивна як і культурна дипломатія забезпечує міжнародний культурний обмін, в рамках якого мистецтво долає кордони і зближує спільноти, сприяє порозумінню між ними. Репутація та сприйняття України в очах іноземної аудиторії є дуже важливим інтересом для усіх українців.

Всебічна підготовка в бойовому хортингу – це формування, розвиток і вдосконалення властивостей фізичної підготовленості, тактичних здібностей, технічного вдосконалення і психіки, які потрібні для успішної діяльності спортсменів та команд.

Для правильного планування навчально-тренувального процесу з бойового хортингу потрібно мати на увазі, що фахівці виокремлюють п'ять видів підготовки спортсменів бойового хортингу: теоретична, технічна, тактична, фізична та психічна підготовки. Перераховано та описано основні напрями і методи суддівства змагань з бойовому хортингу.

Перспективи подальшого дослідження. Подальша робота над характеристикою особливостей проведення заходів військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу, аналізом ролі та місця військово-патріотичного виховання спортсменів бойового хортингу в сучасних умовах, національно-патріотичного виховання та спортивно-прикладної підготовки учнів засобами бойового хортингу, буде конкретизована в результатах констатувального, формувального та контрольному експериментах дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Антоненко С. А. Підготовка професійних захисників України у системі бойового хортингу / С. А. Антоненко, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Гришук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 52–62.
2. Бабурнич С. А. Професіограма спортивного судді з бойового хортингу / С. А. Бабурнич, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 343–353.
3. Бадьора С. М. Методи психічної саморегуляції співробітників правоохоронних органів у системі бойового хортингу / С. М. Бадьора, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 334–346.
4. Біла В. Р. Військово-патріотичне виховання школярів і студентів у процесі занять бойовим хортингом / В. Р. Біла, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 242–254.
5. Бобік С. П. Формування професійно-психологічних здібностей співробітників правоохоронних органів у процесі занять бойовим хортингом / С. П. Бобік, Е. А. Єрьоменко, С. П. Параниця // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня

- 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 23–38.
6. Боднарчук О. Г. Бойовий хортинг для підготовки співробітників правоохоронних органів / О. Г. Боднарчук, Е. А. Єрьоменко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 226–242.
7. Бондарчук В. В. Бойовий хортинг як засіб формування професійно-прикладних якостей курсантів і працівників силових структур / В. В. Бондарчук, Е. А. Єрьоменко, В. В. Чмелюк // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 188–200.
8. Брухно Ю. С. Бойовий хортинг як засіб формування фізичної культури студентів і курсантів / Ю. С. Брухно, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 200–214.
9. Буток О. В. Бойовий хортинг і здоров'я людини / О. В. Буток, Е. А. Єрьоменко, В. Е. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 564–575.
10. Бухтіяров О. А. Бойовий хортинг як система підготовки українського професійного воїна-патріота / О. А. Бухтіяров, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 126–139.
11. Вехтєв В. В. Бойовий хортинг у військовому мистецтві / В. В. Вехтєв, Е. А. Єрьоменко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 827–840.
12. Вишницький І. О. Застосування прийомів боротьби у різних видах єдиноборств / І. О. Вишницький, Е. А. Єрьоменко // Збірник наукових статей. – Дніпро : ДДІФКіС, 1996. – С. 57–72.
13. Ганчева В. І. Бойовий хортинг: методика застосування дихальних вправ у процесі занять / В. І. Ганчева, Е. А. Єрьоменко, Г. А. Коломоець // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 667–682.
14. Гарбовський Л. А. Бойовий хортинг і методика викладання у закладах вищої освіти / Л. А. Гарбовський, Е. А. Єрьоменко, В. Л. Грищук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 155–173.
15. Гречана Л. О. Бойовий хортинг у системі початкової школи закладів загальної середньої освіти / Л. О. Гречана, Е. А. Єрьоменко, С. М. Солодько // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28–29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 554–563.
16. Гречаний О. М. Методика викладання бойового хортингу в процесі гурткової роботи у закладах загальної середньої освіти / О. М. Гречаний, Е. А. Єрьоменко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 251–262.
17. Грищук В. Л. Бойовий хортинг як засіб професійно-прикладної підготовки правоохоронців до виконання службово-бойових завдань з протидії контрабанді у районах здійснення операції об'єднаних сил / В. Л. Грищук, Е. А. Єрьоменко, О. А. Бухтіяров // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 59–73.
18. Деркач О. В. Розвиток фізичних якостей у співробітників правоохоронних органів засобами бойового хортингу за методом функціонального тренування / О. В. Деркач, Е. А. Єрьоменко, О. В. Буток // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 384–403.

19. Довгань Н. Бойовий хортинг як інструмент соціалізації студентів закладів вищої освіти / Н. Довгань, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 177–186.
20. Ерёмєнко Э. А. Хортинг – философия украинского единоборца / Э. А. Ерёмєнко // *Боевые искусства – ключи к совершенству*. – 2012. – № 6. – С. 4–5.
21. Єрмоєнко В. Засоби профілактики основних стоматологічних захворювань у студентів, курсантів, спортсменів бойового хортингу та співробітників правоохоронних органів / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 116–126.
22. Єрмоєнко В. Е. Медичний контроль змагальної діяльності з бойового хортингу / В. Е. Єрмоєнко, Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 195–215.
23. Єрмоєнко В. Стоматологічне здоров'я дітей та молоді як чинник спортивних успіхів у бойовому хортингу / В. Єрмоєнко, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 96–111.
24. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг. Навчальна програма спортивної секції з бойового хортингу для учнів середнього шкільного віку 5–9 класів : навч. програма / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во освіти і науки України, Інститут модернізації змісту освіти*. – ГС «НФБХУ», 2021. – 127 с.
25. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – виховна система школярів України / Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 240–251.
26. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг – професійно-прикладний вид спорту правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 203 с.
27. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг у системі професійної підготовки співробітників державних правоохоронних органів : монографія / Е. А. Єрмоєнко // *Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України*. – Київ : ГС «НФБХУ», 2021. – 222 с.
28. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як ефективний засіб військово-патріотичного виховання школярів і студентів / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 31–39.
29. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 215–225.
30. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб військово-патріотичного виховання старшокласників / Е. А. Єрмоєнко, К. М. Кукушкін // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 273–287.
31. Єрмоєнко Е. Бойовий хортинг як засіб оптимізації функціональної підготовки студентів і курсантів спеціалізованих закладів вищої освіти та співробітників правоохоронних органів / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 19–33.
32. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб прикладної психофізичної підготовки курсантів правоохоронних спеціальностей відомчих закладів вищої освіти / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 128–138.
33. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як засіб професійно-психологічної підготовки співробітників правоохоронних органів України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, Нац. федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 138 с.
34. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як система формування готовності співробітників правоохоронних органів до дій в екстремальних ситуаціях / Е. А. Єрмоєнко // *Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]*. – Ірпінь, 2020. – С. 110–128.
35. Єрмоєнко Е. А. Бойовий хортинг як чинник формування військово-патріотичних здібностей, фізичної культури та основ здоров'я учнівської молоді / Е. А. Єрмоєнко, І. В. Кузора // *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць*. К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2020. Вип. 8 (128) 20. С. 61–69.

36. Єрмоєнко Е. Витоки та історія розвитку бойового хортингу в Україні і за кордоном / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 55–70.
37. Єрмоєнко Е. А. Виховання наполегливості у школярів 6–7 років у процесі занять хортингом : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.07 / Едуард Анатолійович Єрмоєнко. – К., 2016. – 222 с.
38. Єрмоєнко Е. А. Виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія № 15 «Науково-педагогічні проблеми фізичної культури /Фізична культура і спорт/». – 2019. – Вип. 10 (118). – 2019. – С. 49-56.
39. Єрмоєнко Е. А. Виховна система бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2018. – Вип. 9. – С. 156–171.
40. Єрмоєнко Е. А. Відкрита заява Едуарда Єрмоєнка про заснування хортингу – національного виду спорту України 17 липня 2008 року / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во України у справах сім'ї, молоді та спорту. Київ : Тренерська рада, 2008. – 7 с.
41. Єрмоєнко Е. Військово-патріотична програма та прикладний хортинг / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу : зб. наук. праць / Нац. академія педагогічних наук України, Ін-т проблем виховання НАПН України, Українська федерація хортингу. – К. : Паливода А. В., 2014. – Вип. 1. – С. 10–19.
42. Єрмоєнко Е. А. Військово-прикладний і бойовий хортинг у системі професійної підготовки допризовної молоді, військовослужбовців та правоохоронців / Е. А. Єрмоєнко, С. С. Полторацький // Шляхи удосконалення професійних компетентностей фахівців в умовах сьогодення : матер. міжнар. наук.-практ. Інтернет-конф. 28-29 травня 2020 р. / Мін-во освіти і науки України, Держ. наук. установа «Інститут модернізації змісту освіти», [та ін.]. – Київ, 2020. – С. 527–533.
43. Єрмоєнко Е. Всесвітнє українське земляцтво та діаспора у сприянні розвитку бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 56–79.
44. Єрмоєнко Е. А. Декларація хортингу у світі / Е. А. Єрмоєнко // Колегія Мін-ва України у спр. сім, мол. та сп. : Київ, 2008. – 12 с.
45. Єрмоєнко Е. А. Засади формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді засобами хортингу. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ імені М. П. Драгоманова, 2016. Вип. 10 (80) 16. – С. 38–44.
46. Єрмоєнко Е. А. Значимість цінностей фізичної культури та основ здоров'я для студентів і курсантів, які займаються бойовим хортингом. *Науковий часопис Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова. Серія № 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць.* К. : НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2019. Вип. 11 (119) 19. С. 71–79.
47. Єрмоєнко Е. А. Комплексне використання потенціалу бойового хортингу для забезпечення національної безпеки України в умовах зовнішньої агресії / Е. А. Єрмоєнко // Актуальні проблеми забезпечення національної безпеки та спрощення процедур міжнародної торгівлі : зб. тез IV наук.-практ. інтернет-конфер., 25-31 травня 2020 р., м. Ірпінь – м. Хмельницький / Мін-во фінансів України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Хмельницький : Науково-дослідний центр митної справи, 2020. – С. 18–23.
48. Єрмоєнко Е. А. Концепція розвитку бойового хортингу в системі освіти України : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Університет ДФС України, ГС «Національна федерація бойового хортингу України. – К : ГС «НФБХУ», 2020. – 122 с.
49. Єрмоєнко Е. Медико-біологічні та морфофункціональні особливості бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 112–121.
50. Єрмоєнко Е. Медико-фізіологічні чинники самоконтролю за фізичним навантаженням на тренуваннях з бойового хортингу у процесі виховання фізичної культури студентів / Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2018. – Вип. 9. – С. 127–138.
51. Єрмоєнко Е. А. Міжнародні правила змагань з хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Київ : МГО «Міжнародна Федерація Хортингу», 2009. – 85 с.
52. Єрмоєнко Е. А. Навчальна програма гурткової (секційної) роботи «Хортинг» для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
53. Єрмоєнко Е. А. Наукове обґрунтування психолого-педагогічних умов виховання фізичної культури та основ здоров'я студентів у процесі занять бойовим хортингом / Е. А. Єрмоєнко // Науковий часопис Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 15 : Науково-педагогічні проблеми фізичної культури (фізична культура і спорт) : зб. наук. праць. – Київ :

- Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2020. - Вип. 3 (123). - С. 47-56. - DOI 10.31392/NPU-ps.series15.2020.3(123).09.
54. Єрмоєнко Е. А. Основоположні принципи бойового хортингу. *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць*. К. : Паливода А. В. 2018. Вип. 9. С. 22–31.
55. Єрмоєнко Е. А. Особливості самовиховання в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 40–55.
56. Єрмоєнко Е. А. Особливості фізичної і психологічної підготовки та формування професійних якостей курсантів і працівників правоохоронних органів засобами бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 39–42.
57. Єрмоєнко Е. А. Правомірність застосування службово-прикладних прийомів фізичного впливу системи бойового хортингу в екстремальних умовах соціального характеру у межах необхідної самооборони / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 95–110.
58. Єрмоєнко Е. А. Принципи виконання й методика вивчення базових технічних елементів хортингу: методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 87 с.
59. Єрмоєнко Е. А. Психічні процеси в бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 63–72.
60. Єрмоєнко Е. А. Робоча програма фізкультурно-оздоровчих занять з хортингу для дітей / Е. А. Єрмоєнко // К. : Нац. ун-т фізичного виховання і спорту України, 2009. – 32 с.
61. Єрмоєнко Е. А. Система фізичного виховання спортсменів бойового хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2017. – Вип. 8. – С. 187–205.
62. Єрмоєнко Е. А. Теоретико-методичні засади виховання наполегливості в молодших школярів у процесі занять бойовим хортингом : монографія / Е. А. Єрмоєнко ; Мін-во освіти і науки України, Ін-т проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 191 с.
63. Єрмоєнко Е. А. Технічна підготовка спортсмена бойового хортингу : монографія / Е. А. Єрмоєнко // Мін-во освіти і науки України, Інститут проблем виховання НАПН України. – ГС «НФБХУ», 2020. – 652 с.
64. Єрмоєнко Е. А. Тренування в хортингу: навчально-методичний посібник / Е. А. Єрмоєнко // К. : Паливода А. В., 2009. – 227 с.
65. Єрмоєнко Е. Філософія бойового хортингу / Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2018. – Вип. 9. – С. 82–104.
66. Єрмоєнко Е. Формування фізичної культури та цінностей здорового способу життя студентської молоді як передумова спортивних успіхів у бойовому хортингу / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2019. – Вип. 11. – С. 261–274.
67. Єрмоєнко Е. А. Формування цінностей здорового життя учнівської та студентської молоді на заняттях хортингом у навчальних закладах / Е. А. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу: зб. наук. праць* / [ред. рада: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2016. – Вип. 6. – С. 115–123.
68. Єрмоєнко Е. А. Хортинг : навчальна програма гурткової (секційної) роботи для учнів 1–11 класів загальноосвітніх навчальних закладів / Єрмоєнко Едуард Анатолійович. – Київ : Паливода А. В., 2012. – 268 с.
69. Єрмоєнко Е. А. Хортинг – національний вид спорту України: метод. посіб. / Е. А. Єрмоєнко. – К. : Паливода А. В., 2014. – 1064 с.
70. Зверев А. В. Бойовий хортинг у методиках вдосконалення силових якостей спортсменів різних вікових груп / А. В. Зверев, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 593–603.
71. Івашковський В. Психомоторика та психо-фізіологічні особливості підготовки спортсменів бойового хортингу / В. Івашковський, Е. Єрмоєнко // *Теорія і методика хортингу*. – 2017. – Вип. 8. – С. 130–138.

72. Ільницький І. Р. Хортинг та організація навчання / І. Р. Ільницький, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Збірник наукових праць. – Київ : Паливода А. В., 2008. – С. 247–258.
73. Карасевич С. А. Бойовий хортинг як засіб морально-етичного виховання особистості / С. А. Карасевич, Е. А. Єрмоєнко, В. Р. Біла // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 346–357.
74. Кіблицький Р. В. Бойовий хортинг: концептуальні засади розвитку і популяризації в Україні / Р. В. Кіблицький, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 502–514.
75. Коломоєць Г. А. Бойовий хортинг і принципи формування духовно-моральної вихованості учнів / Г. А. Коломоєць, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Деревянко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 776–793.
76. Колос М. А. Бойовий хортинг: швидкісно-силова підготовка та оптимізація управління навчально-тренувальним процесом / М. А. Колос, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Сидоренко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 493–502.
77. Кузора І. В. Військово-патріотична програма бойового хортингу / І. В. Кузора, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтєв // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 840–852.
78. Кукушкін К. М. Методика військово-патріотичного виховання школярів у процесі занять бойовим хортингом / К. М. Кукушкін, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 6–14.
79. Куцкір М. С. Принципи виховання системних вольових якостей спортсменів хортингу / М. С. Куцкір, Е. А. Єрмоєнко, О. М. Гречаний // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 108–126.
80. Литвиненко А. М. Бойовий хортинг – комплексна система фізичного виховання особистості / А. М. Литвиненко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 403–422.
81. Лях В. Інноваційні підходи у боротьбі «Лави на лаву» з учнями козацьких класів і спортсменів бойового хортингу / В. Лях, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 164–176.
82. Ляховець О. О. Бойовий хортинг як засіб виховання патріотизму у дітей дошкільного віку / О. О. Ляховець, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 305–315.
83. Остапенко О. І. Бойовий хортинг як засіб формування у старшокласників готовності до військової служби / О. І. Остапенко, Е. А. Єрмоєнко, А. В. Тішин // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 638–652.
84. Петрочко Ж. В. Хортинг – школа сили і честі юного українця : метод. посіб. / Ж. В. Петрочко, Е. А. Єрмоєнко. – К. : ПАЛИВОДА А. В., 2016. – 544 с.
85. Полторацький С. С. Бойовий хортинг у впровадженні воїнських традицій українського народу / С. С. Полторацький, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 538–550.
86. Присяжнюк С. Бойовий хортинг та проблема активного відпочинку спортсменів у різні вікові періоди / С. Присяжнюк, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 206–218.
87. Пустолякова Л. Бойовий хортинг у системі навчання фізичних вправ загального розвитку та спеціально-підготовчих вправ на заняттях з фізичного виховання у закладах вищої освіти / Л. Пустолякова, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2019. – Вип. 11. – С. 187–195.

88. Рудей Д. Ю. Бойовий хортинг у комплексі виховних засобів спортсменів шкільного віку / Д. Ю. Рудей, О. М. Гречаний, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 334–343.

89. Сичов С. Бойовий хортинг та особливості оптимізації управління атлетичним тренуванням у процесі спортивної діяльності / С. Сичов, Е. Єрмоєнко // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 219–225.

90. Сікан В. Ю. Технології здоров'язбереження у методиці хортингу / В. Ю. Сікан, Е. А. Єрмоєнко, С. А. Бабурнич // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 284–301.

91. Степанюк А. В. Планування та організація навчально-виховного процесу з хортингу / А. В. Степанюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць / [ред. кол.: Бех І. Д. (голова) та ін.]. – К. : Паливода А. В., 2009. – С. 325–338.

92. Степура Т. М. Бойовий хортинг як засіб формування специфічних психічних властивостей співробітників правоохоронних органів / Т. М. Степура, Е. А. Єрмоєнко, О. В. Бутко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 173–188.

93. Тішин А. В. Застосування прийомів бойового хортингу при вдосконаленні навчання у вищих освітніх установах правоохоронних органів України / А. В. Тішин, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 296–305.

94. Федорченко Т. Є. Бойовий хортинг і методика проведення занять в умовах здоров'язберігальної педагогіки / Т. Є. Федорченко, Е. А. Єрмоєнко, В. Е. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 695–713.

95. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг у підрозділах державної митної служби для підготовки співробітників до протидії незаконному переміщенню товарів у районах здійснення операції об'єднаних сил на сході України / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Протидія незаконному переміщенню товарів в районах здійснення Операції об'єднаних сил : тези допов. наук.-практ. семінару, 15 травня 2020 р. м. Ірпінь / Державна фіскальна служба України, Ун-т ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 7–25.

96. Чмелюк В. В. Бойовий хортинг як чинник навчання і професійної підготовки курсантів закладів вищої освіти правоохоронної спрямованості / В. В. Чмелюк, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Бондарчук // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – Ч. 2. – С. 8–23.

97. Шаповалов Б. Б. Перспективи розвитку бойового хортингу як засобу підготовки військовослужбовців правоохоронних органів військової структури до дій з ризиком для життя та здоров'я / Б. Б. Шаповалов, Е. А. Єрмоєнко // Бойовий хортинг та діяльність правоохоронних органів України : матер. Міжнар. наук.-практ. конф., 14–15 липня 2020 р., м. Ірпінь / Мін-во фінансів України, Університет ДФС України [та ін.]. – Ірпінь, 2020. – С. 315–322.

98. Шило О. М. Фізичне і морально-психологічне становлення особистості засобами хортингу / О. М. Шило, Е. А. Єрмоєнко, В. В. Вехтев // Педагогіка хортингу : зб. наук. праць. – К. : Паливода А. В., 2010. – С. 127–140.

99. Savchenko, A. (2017). Combat horting – educational practice for young people / A. Savchenko, E. Yeromenko // Теорія і методика хортингу. – 2017. – Вип. 8. – С. 88–95.

Yeromenko E. A.

State Tax University, Irpin, Ukraine

TASKS AND FEATURES OF PLANNING MILITARY PATRIOTIC WORK WITH SPORTSMEN OF COMBAT HORTING

***Abstract.** This scientific article describes the role and place of military-patriotic education of combat horting athletes in modern conditions, national-patriotic education and sports-applied training of students by means of combat horting, identifies the features of educational*

and health purpose training program for combat horting for schoolchildren and students institutions of higher education, with which military-patriotic events are held, methods and forms of physical education of children and youth with the use of military-patriotic means of modern national sport of combat horting and approaches to defining the essence, content and tasks of military-patriotic education of Ukrainian youth, recovery and formation of readiness to defend Ukraine. It is noted that the tasks of military-patriotic education by means of combat horting: mastering the basic skills of personal and collective security, self-help and mutual assistance in extreme situations, strengthening the morale and physical development of students, acquaintance with the basics of rescue, general and special physical training for service in the security forces of the state - in the Armed Forces of Ukraine, units of the Ministry of Emergencies of Ukraine and the Ministry of Internal Affairs of Ukraine, education of environmental culture of students, active participation in the organization of combat horting in Ukraine and abroad. According to the program of military-patriotic education by means of combat horting work on accumulation of educational and methodical base is carried out, and also there are various forms of carrying out employment: theoretical employment of various educational direction; practical training sessions in sports; training in the applied section of combat horting; tourist trips, visits to historical places, as well as places of Cossack glory; participation in calendar sports competitions and other military-patriotic events.

Key words: *role and place of military-patriotic education, sports-applied training, combat horting, national sport, combat training, defense of the Motherland.*